

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Petra Průchy a soudců Mgr. Jany Brothánkové a JUDr. Tomáše Langáška v právní věci žalobce: **J. K.**, proti žalované: **Městská správa sociálního zabezpečení Brno**, se sídlem Veveří 5, Brno, o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem žalované, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 15. 2. 2018, č. j. 30 A 7/2018 – 23,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalobce **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Žalované **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

I. Vymezení případu

[1] Žalobou podanou ke Krajskému soudu v Brně (dále jen „krajský soud“) se žalobce domáhal ochrany před nezákonným zásahem žalované, který měl spočívat v tom, že žalovaná dnem 2. září 2017 přestala žalobci vyplácet dávky nemocenského pojištění za dobu, po kterou je žalobce ve vazbě.

[2] V žalobě žalobce nejprve podrobně popsal skutkový stav a navrhl důkazy. Žalobce byl od 23. 1. 2017 do 19. 10. 2017 v pracovní neschopnosti. Dne 2. 9. 2017 byl vzat do vazby. Žalobce obdržel dne 14. 9. 2017 rozhodnutí žalované o tom, že mu vznikl nárok na výplatu nemocenského do 31. 10. 2017 včetně. Jeho hospitalizace ve vězeňské nemocnici

v B. byla ukončena dne 19. 10. 2017 a dne 20. 10. 2017 byly vězeňským lékařem ukončena jeho pracovní neschopnost. Dne 21. 11. 2017 obdržel sdělení o ukončení nároku na výplatu nemocenského dnem 1. 9. 2017. Žalobce má za to, že výplata dávek nemocenského pojištění mu byla ukončena nezákonně dnem 1. 9. 2017, když nárok měl až do dne 19. 10. 2017 včetně. V předmětné věci podle žalobce nelze uplatnit § 16 písm. c) zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů (*Pojištěnec nemá nárok na výplatu nemocenského, peněžité pomoci v mateřství, otcovské a ošetřovného za dobu, po kterou ...je ve vazbě, jde-li o dávky, na které vznikl nárok před vzetím do vazby.*), neboť nárok na dávky vznikl dne 14. 9. 2017 pravomocným rozhodnutím žalované, a podle tohoto rozhodnutí měl trvat až do dne 31. 10. 2017. Žalobce se proto domnívá, že mu dosud neprávem nebylo vyplaceno nemocenské za období 2. 9. 2017 až 19. 10. 2017, v celkové výši 44.784 Kč. Žalobce se domáhá toho, aby krajský soud zakázal žalované pokračovat v popsaném porušování jeho práva a přikázal žalované obnovit stav před zásahem, resp. aby rozhodl tak, že žalovaná je po právní moci rozsudku povinna zaplatit žalobci do 3 dnů 44.784 Kč včetně zákonných úroků z prodlení.

[3] Žalobce dále požádal o osvobození od soudních poplatků, neboť je nemajetný, bez jakéhokoliv příjmu, pracovně nezařazen, s pokračujícími dlouhodobými zdravotními obtížemi, povinen k placení výživného na syna a zatížen řadou závazků včetně povinnosti k náhradě škody dosahující takřka deset milionů Kč. Žalobce požádal i o ustanovení zástupce, a to z důvodu, že je to třeba k ochraně jeho práv. Žalobce doložil potvrzení o své hospitalizaci od 4. 9. 2017 do 19. 10. 2017. Z vyplněného prohlášení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech, vyplývá mimo jiné to, že žalobce není ve věznici pracovně zařazen ze zdravotních důvodů, když byl od 4. 9. do 19. 10. 2017 hospitalizován. Z rozhodnutí lékaře je žalobce povinen používat bederní pás a spát toliko na spodním lůžku.

[4] Krajský soud usnesením ze dne 15. 2. 2018, č. j. 30 A 7/2018 – 23, (dále „napadené usnesení“), žalobci přiznal osvobození od soudních poplatků v plném rozsahu, a zamítl návrh na ustanovení zástupce. Krajský soud konstatoval, že z předloženého formuláře bylo zjištěno, že žalobce v současné době nemá možnost dosáhnout příjmu, neboť je ve výkonu trestu odnětí svobody, nemá majetek větší hodnoty a má dluhy ve výši celkem asi 9.800.000 Kč. Krajský soud měl za to, že u žalobce jsou dány zvlášť závažné důvody pro jeho úplné osvobození od soudních poplatků. Výrokem I. tohoto usnesení proto soud přiznal žalobci osvobození od soudních poplatků v plném rozsahu.

[5] Vzhledem k tomu, že první podmínka pro ustanovení zástupce byla splněna, krajský soud zkoumal, zda je ustanovení zástupce z řad advokátů nezbytně třeba k ochraně práv žalobce. Soud vycházel zejména z povahy věci (žaloba před nezákonným zásahem spočívajícím v tom, že žalovaná ukončila žalobci výplatu nemocenské, protože byl vzat do vazby) a její předpokládané právní složitosti, která není nikterak vysoká a neznamená, že by žalobce nebyl způsobilý svá práva řádně hájit sám. Žalobce prostřednictvím vlastnoručně sepsaného návrhu na zahájení řízení prokázal, že se v dané právní věci orientuje, rozumí jí a je schopen řádně formulovat žalobní body. Žalobce správně označil svoji žalobu jako žalobu na ochranu před nezákonným zásahem správního orgánu, uvedl, v čem zásah spatřuje, svá tvrzení doložil relevantními listinami, a popsal, z jakého důvodu se

podle něj o nezákonný zásah jedná. Předmětná žaloba obsahuje řádné žalobní body a je v tomto ohledu projednatelná. Z obsahu žaloby nevyplývá, že by ve věci bylo třeba řešit obtížné právní otázky či procesní postupy, nebo provádět komplikované dokazování. Za dané situace soud shledal, že žalobci není nutné pro ochranu jeho práv poskytnout kvalifikovanou právní pomoc v podobě ustanovení zástupce z řad advokátů, neboť soud je přesvědčen, že žalobce je schopen v předmětném řízení účinně hájit svá práva sám. Výrokem II. tohoto usnesení proto krajský soud návrh žalobce na ustanovení zástupce z řad advokátů zamítl.

II. Kasační stížnost a vyjádření

[6] Proti výroku II. napadeného usnesení žalobce (dále jen „stěžovatel“) nyní brojí **kasační stížností**. Uvádí, že žádost o ustanovení z řad advokátů podal zejména z toho důvodu, aby jej zastupoval a hájil jeho zájmy před soudem, jelikož je ze zdravotních důvodů ve věznici natolik omezen, že pro tyto nebyl zařazen do práce, je povinen užívat bederní pás, řadu léků a spát toliko na spodním lůžku. Nota bene je pro něj obtížné absolvovat eskorty do jiných míst z věznice Rapotice tak, aby se jeho zdravotní stav nezhoršil (pro naznačený zdravotní stav byl hospitalizován ve vězeňské nemocnici B. ve dnech 2. 9. 2017 až 19. 10. 2017). Tudíž potřebuje, aby jej před soudem zastupoval zdravý člověk, advokát. Stěžovatel se proto domnívá, že strany krajského soudu došlo k nesprávnému, nezákonnému rozhodnutí. Z výše uvedených důvodů stěžovatel navrhuje, aby Nejvyšší správní soud výrok II. napadeného usnesení zrušil a pro předmětné řízení ustanovil zástupce z řad advokátů.

[7] Žalovaná se ke kasační stížnosti nevyjádřila.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[8] Nejvyšší správní soud nejprve zkoumal formální náležitosti kasační stížnosti, přičemž zjistil, že je podána včas, osobou oprávněnou a je proti napadenému usnesení přípustná za podmínek ustanovení § 102 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „s. ř. s.“).

[9] Nejvyšší správní soud nepožadoval po stěžovateli doložení povinného zastoupení v řízení o kasační stížnosti. Jak uvedl rozšířený senát v usnesení č. j. 1 As 196/2014 – 19 ze dne 9. 6. 2015 „*(j)e-li podána kasační stížnost proti usnesení krajského soudu o neosvobození od soudních poplatků, o neustanovení zástupce či proti jinému procesnímu usnesení učiněnému v řízení o žalobě, je rozhodnutí Nejvyššího správního soudu o kasační stížnosti učiněno v rámci tohoto řízení, a proto se zde ustanovení § 105 odst. 1 a 2 s. ř. s. neuplatní.*“ Na povinném zastoupení stěžovatele advokátem tak v tomto případě nelze trvat, jelikož předmětem kasačního přezkumu je rozhodnutí (usnesení), jímž byl zamítnut návrh na ustanovení zástupce.

[10] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené usnesení netrpí vadami, k nimž by

musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3, 4 s. ř. s). Dospěl k závěru, že kasační stížnost **není důvodná**.

[11] Podle § 35 odst. 8 s. ř. s., *„navrhovateli, u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to nezbytně třeba k ochraně jeho práv, může předseda senátu na návrh ustanovit usnesením zástupce, jímž může být i advokát; hotové výdaje zástupce a odměnu za zastupování osoby uvedené v odstavci 2 platí v takovém případě stát.“* Z citace uvedeného ustanovení vyplývá, že účastníku řízení lze ustanovit zástupce pouze tehdy, jestliže jsou kumulativně splněny dvě podmínky: 1. jde o účastníka, u něhož jsou dány předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, a 2. jestliže je to nezbytně třeba k ochraně jeho zájmů. Z napadeného usnesení krajského soudu plyne, že návrh stěžovatele na ustanovení zástupce pro řízení o žalobě byl zamítnut pro nenaplnění druhé z uvedených podmínek.

[12] Nejvyšší správní soud již v rozsudku ze dne 27. 5. 2004, č. j. 4 As 21/2004 – 64 (dostupný na www.nssoud.cz) dospěl k právnímu závěru, že kriteriem pro úvahu soudu o potřebě ochrany zájmů žalobce při rozhodování o jeho návrhu na ustanovení advokáta je především formální a obsahová úroveň žaloby (ve věci, která není po stránce skutkové a právní složitá); obsahuje-li žaloba veškeré náležitosti (je sepsána perfektně) a žalobce neuvede jediný důvod, jímž by svou způsobilost hájit si sám své zájmy před soudem zpochybnil, soud žádost jako nedůvodnou zamítne. Jak vyplývá z další judikatury, soud v souvislosti s posuzováním toho, zda je splněna podmínka nezbytnosti ustanovení zástupce k ochraně práv navrhovatele, přihlíží k charakteru projednávané věci, k osobnostním poměrům žalující osoby, k úrovni žaloby, případně dalších podání, z nichž lze dovodit úroveň povědomí žalobce o jeho právech v soudním procesu a vůbec právních poměrech v České republice, a také i k tomu, zda je účastník řízení českým občanem a ovládá český jazyk (srov. např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2003, č. j. 1 Azs 5/2003 - 46, a ze dne 26. 2. 2004, č. j. 6 Azs 19/2003 - 45).

[13] Ze žaloby a příloh k žalobě vyplývá, že stěžovatel byl dne 4. 9. 2017 hospitalizován ve vězeňské nemocnici a hospitalizace byla ukončena dne 19. 10. 2017. Stěžovatel v žalobě velmi podrobně popsal skutkový stav, a dostatečně přesně konkretizoval, co považuje za nezákonný zásah žalované. K žalobě přiložil navrhované důkazy, a dále podrobně rozepsal, z jakých důvodů žádá o osvobození od soudních poplatků. K žádosti o ustanovení zástupce pouze stručně uvedl, že ustanovení je třeba k ochraně jeho práv. Stěžovatel až v kasační stížnosti uvedl, že je pro něj obtížné absolvovat eskorty do jiných míst z věznice tak, aby se jeho zdravotní stav nezhoršil. Z podané žaloby i kasační stížnosti vyplývá, že stěžovatel je způsobilý činit v soudním řízení všechny relevantní úkony.

[14] Nejvyšší správní soud konstatuje, že ze žaloby nevyplývala nezbytnost ustanovení zástupce. Pokud stěžovatel již v průběhu podání žaloby, resp. následného doplnění prohlášení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech, věděl o tom, že zástupce potřebuje z důvodu svého zdravotního stavu, měl tyto skutečnosti tvrdit a prokázat. Pouhé užívání léků a používání bederního pásu nenasvědčuje tomu, že by v případě stěžovatele nebylo možné absolvovat přesun na jednání soudu. Krajský soud tak neměl z čeho dovozovat, že by stěžovatel nebyl schopen absolvovat přesun na jednání soudu, resp. že by kvůli zdravotním problémům bylo nezbytné ustanovit zástupce k ochraně jeho práv.

Stěžovatel teprve poprvé v kasační stížnosti uvádí, že eskorty do jiných míst by mu způsobily zhoršení zdravotního stavu. Není však zřejmé, z čeho tyto potenciální následky dovozuje, když hospitalizace žalobce byla ukončena již 19. 10. 2017, tedy tři měsíce před podáním žaloby. Jestliže chtěl stěžovatel ustanovit zástupce z tohoto důvodu, měl to v žádosti před krajským soudem uvést a toto tvrzení konkretizovat.

[15] Krajský soud musí při rozhodování o žádosti o ustanovení zástupce vždy posuzovat aktuální situaci žadatele. Zpravidla není možno žádat o ustanovení zástupce opakovaně, poté co o ní krajský soud rozhodl, neboť rozhodnutím o takové žádosti je založena překážka věci rozhodnuté. Výjimku však představují případy, kdy na straně žadatele dojde ke změně skutečností, jež byly rozhodující z hlediska jeho první žádosti a tudíž i z hlediska zákonných podmínek pro ustanovení zástupce. Překážka věci rozhodnuté v takovém případě není založena, a žadatel může o ustanovení zástupce zažádat opakovaně a krajský soud má povinnost o takové nové žádosti, s přihlédnutím k nově tvrzeným skutečnostem, rozhodnout (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 10. 2016, č. j. 1 As 256/2016 - 13, a ze dne 12. 5. 2008, č. j. 3 Ads 43/2007 – 150).

[16] V posuzované věci zatím není zřejmé, zda se jednání bude konat, a pokud ano, kdy toto jednání proběhne. Podle § 51 s. ř. s. může soud rozhodnout o věci samé bez jednání, jestliže to účastnící shodně navrhli, případně soud rozhoduje bez jednání, pokud jsou splněny podmínky § 76 s. ř. s. Pokud v řízení vyvstane potřeba osobní účasti stěžovatele na jednání, a stěžovatel bude kvůli aktuálnímu zdravotnímu stavu omezen v možnosti tohoto jednání se zúčastnit, bude se jednat o nově tvrzenou skutečnost a stěžovatel může krajský soud znovu požádat o ustanovení zástupce z tohoto důvodu.

[17] S ohledem výše uvedené se Nejvyšší správní soud ztotožňuje s posouzením krajského soudu, který s ohledem na obsah jím posuzovaného podání stěžovatele toto vyhodnotil tak, že pro ustanovení advokáta nebyla v dané době splněna podmínka nezbytnosti ustanovení zástupce k ochraně jeho práv. Kasační stížnost proto není důvodná.

IV. Závěr a náklady řízení

[18] Z výše uvedených důvodů Nejvyšší správní soud v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. kasační stížnost **zamítl**.

[19] O nákladech řízení rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s ustanovením § 120 s. ř. s. Stěžovatel, který neměl v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalované žádné náklady nad rámec její běžné činnosti nevznikly. Z uvedených důvodů Nejvyšší správní soud rozhodl, že žalobce nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti a žalované se právo na náhradu nákladů řízení nepřiznává.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 16. května 2018

JUDr. Petr Průcha
předseda senátu